

درحاشیه پارک‌های دانش

یونسکو

مارس ۲۰۰۸ - دوحه قطر

بدیهی است که دانش برای بقا نوع بشر و تضمین توسعه پایدار امری حیاتی است. از هنگام شکل‌گیری تمدن بشری، ابداع و بکارگیری دانش، در هر حوزه از فعالیت‌های انسانی، که در راستای تغییرات اجتماعات و رفاه اقتصادی صورت پذیرفته، نقش بسزایی را ایفا نموده است. بنابر این اشراف بر نحوه به انجام رسانیدن امور، نحوه برقراری ارتباط، و همکاری با سایر افراد بسیار مورد توجه بوده و از دوران باستان، آن را ارزشمندترین دارایی انسان تلقی نموده‌اند. تقریباً در تمامی ادیان و فرهنگها بر تعلیم و کسب دانش برای غنی‌سازی و پیشرفت اقتصادی و اجتماعی جوامع مورد تأکید بوده است. با گذشت زمان، روند رشد دانش و انتشار اطلاعات شتاب چشمگیری یافته که تأثیر این شتاب بر افراد واجد دانش مثبت و بر افراد فاقد دانش منفی خواهد بود. چنین استدلال می‌شود که در ورای گرایش‌های عمده اجتماعی و دلالت‌هایشان برای آینده در شکل‌گیری رشد اقتصادی، توسعه اجتماعی، غنی‌سازی فرهنگی و قدرت بخشی سیاسی، دانش نقش کلیدی بر عهده دارد.

به سوی اجتماعات دانش

طبق تعریف سازمان ملل متحد که در نوامبر سال ۲۰۰۵ ارائه شد، یک اجتماع دانش^۱ به صورت زیر معرفی می‌گردد:

اجتماعی که در آن موسسات و سازمانها این امکان را برای افراد و جریان اطلاعات میسر سازند تا فارغ از محدودیت‌ها و با وجود فرصت‌های باز در تمامی شاخه‌های دانش که از زمینه تولید انبوه در سراسر اجتماع برخوردارند هر چه بیشتر پیشرفت نمایند. در بهترین شکل، اجتماع دانش همه اعضا جامعه را در خلق و بهره‌گیری از دانش

وارد می‌نماید، و بدل به پشتوانه هدف عالی، اطمینان و کیفیت زندگی بشری می‌گردد. اجتماع دانش باتمامی ملل در تکوین، حراست، انتشار و بهره‌برداری از دانش همراهی می‌کند. اجتماع مذکور به سوی کاهش فقر و بهبود شرایط زندگی بدون به خطر افتادن نسل آینده حرکت کرده و زیر بنای پاسخ به موضوعات مدیریت محیط زیست و توسعه پایدار از سطح منطقه‌ای تا سطح بین‌المللی را بوجود می‌آورد. در اجتماع دانش، دومیخت اصلی مطرح می‌گردد که یکی خلق دانش است و دیگری انتشار دانش و دانش بدل به منبعی از ثروت اقتصادی نا محدود و قابل بسط می‌باشد. در این اثنا دارایی‌ها معنوی - که در نوآوری‌ها استفاده می‌شوند - از پربهترین منابع مدیریت محسوب می‌گردند. ارزش، زمانی خلق می‌شود که دانش از نقطه ظهور به نقطه ضرورت یا فرصت هدایت می‌شود (بهره‌گیری از دانش)^۲. نوآوری شامل گستره‌ای از خلق ایده تا تجاری‌سازی آن است و یک نوآوری موفق جریان‌های دانش را به محصولات و خدمات برجسته و کارآمد مبدل می‌گرداند.

دانش به هدف توسعه

اهمیت نسبی عوامل عمده تعیین‌کننده در توسعه طی دهه‌های گذشته دستخوش تغییراتی گشته و تغییر مذکور از حوزه ساخت به حوزه خدمات واز منابع سرمایه به منابع دانش صورت پذیرفته است. همچنین، دانش کلیدی برای برای گریز از فقر و قرار گرفتن در حاشیه به شمار می‌رود.

در دومین کنفرانس دانش جهانی (GKP) ریاست بانک جهانی به نکته جالبی اشاره کرد: جهان به سوی انقلابی می‌رود که دانش، تکنولوژی و اطلاعات پایه‌های مستحکم آن می‌باشد.

دانش، چنانچه به شیوه‌ای صحیح انتقال یابد، و برای همگان قابل دسترسی گردد، بی تردید منشا بزرگترین فرصت‌ها برای افراد مختلف در راستای پیشرفت و نبرد علیه فقر خواهد بود. امروز به واسطه تکنولوژی‌های جدید ارتباطات و اطلاعات که منشا ظهور اقتصاد دانش بوده‌اند، از طریق وفور اطلاعات سازمان یافته و وظیفه‌مند، پدیده‌ای به نام انفجار دانش^۳ را پدید آورده‌اند، و فن‌آوری‌های اطلاعات و ارتباطات، حفاظت، انتشار، تبادل و بهره‌گیری از دانش را تسهیل می‌نمایند. اقتصاد جهانی نیز روز به روز به توانمندی تولید، نشر و بهره‌گیری از دانش وابستگی بیشتری می‌یابد و در عرصه رقابت هم‌میزان توفیق یک کشور ارتباط مستقیمی با ظرفیت دسترسی آن کشور به دانش دارد و بر عکس فقدان کاربری دانش و آگاهی فنی روند محرومیت اقتصادی و جای‌گیری آن در حاشیه را محتمل می‌سازد.

بدین سان یک چالش عمده توسعه پدیدار می‌گردد. ما این چالش را به "تقسیم دانش"^۴ می‌شناسیم. هر چه شکاف دانش^۵ باریک‌تر و توان ما جهت خلق اجتماعات دانش بیشتر باشد، سرعت توسعه بیشتر خواهد بود. البته این شکاف چیزی فراتر از دسترسی محض به فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات است و بر شکاف‌هایی که گویی در چهار بلوک ساختمانی از اجتماعات دانش وجود دارد، دلالت می‌نماید، یعنی: خلق، حراست، نشر و بهره‌گیری. حال بر مفهوم اجتماعات دانش آن گونه که یونسکو با توجه بر قدرت دانش در تحریک جریان توسعه دارد بپردازیم. این تعریف بر اساس دیدگاهی عنوان شده که چندگانگی (تعدد)، شمول (گنجایش)، انسجام و مشارکت رادر بر دارد، و شامل اصول آزادی بیان، دسترسی همگانی به اطلاعات و دانش، ترویج تنوع فرهنگی و میسر بودن تحصیلات عالی است. اما زمانی که تاریخ و علم انسان شناسی بیان می‌کند که از دوران باستان تمامی اجتماعات به فراخور حال به نحوی اجتماعات دانش بوده‌اند، هدف بنای اجتماعات دانش مفهوم جدیدی به نظر نمی‌رسد.

هر چه امروز نیز همانند گذشته، با نا برابری، محرومیت و تعارضات جدی اجتماعی کنترل دانش ممکن است در انحصار گروهی خاص قرار گیرد، ولی مساله در واقع سازماندهی اصول در پس این

اجتماعات انحصاری دانش است.

مفهوم پارک‌های دانش

پارک‌های دانش مکانیسمی جهت پرورش محیط کار آفرینی‌اند. پارک‌های دانش اصولاً با همکاری دانشگاه‌ها ایجاد شده‌اند و مکانیسمی جهت تسهیل پژوهش، همکاری و انتقال فن‌آوری‌اند. پارک‌های دانش توسعه بنگاه‌های اقتصادی کوچک و متوسط را شتاب بخشیده و این امر مهم را از طریق میسر ساختن دسترسی آسان به منابع مختلف از جمله کسب و کار، آموزش و تحقیقات سازمانی تحقق می‌بخشد. پارک‌های دانش غالباً بر گسترش فن‌آوری و تجاری‌شدن سریع تمرکز دارند. در سر تاسر دنیا هدف پارک‌های دانش ایجاد رشد پایدار و توسعه اقتصادی در شهرها، مناطق، کشورها و اساساً بنگاه‌های اقتصادی به شمار می‌رود. دانش هسته مرکزی توسعه اقتصادی و ترقی اجتماعی تلقی می‌گردد. در هر حال، در سالهای اخیر اصل ضروری این بوده که ظرفیت برای تولید و بهره‌برداری از دانش در رفاه اقتصادی / اجتماعی و نرخ رشد واجد ارزش قابل توجهی است. در عین حال غالب مباحثات و تفکرات حول موضوع دانش بر مدیریت دانش طرح گردیده و دانش رادر رشته‌های مدیریت کسب و کار با توجه ویژه بر بنگاه‌های اقتصادی بخش خصوصی حائز اهمیت قرار داده است.

خلاصه اینکه، یک اجتماع مبتنی بر دانش ضروری است تا انگیزه‌ای فراتر از عرضه کسب و کار و حصول دارایی بهره‌مند بوده و از ظرفیت کنترل و تنظیم سرمایه‌گذاری و رشد در راستای توسعه هم اقتصادی و هم فرهنگی - اجتماعی و بنگاه‌های بخش خصوصی و دولتی برخوردار گردد.

منبع:

1. Knowledge Society
  2. Intellectual asset
  3. Knowledge Utilization
  4. Knowledge explosion
  5. Knowledge divide
  6. Knowledge gap
- Http:// : Unesco.Portal.org

